

Kompensaation toteuttamisen karikot - miten E18 pilotissa kävikään?

Liikenneviraston ympäristöpäivä 17.9.2014
Maija Ketola

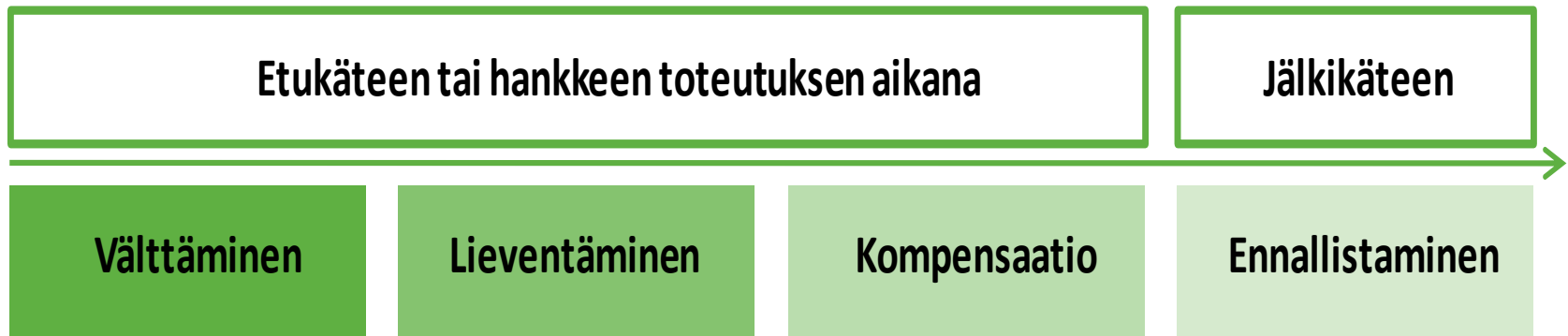

Ympäristösi parhaat tekijät

Mikä kompensatio?

- Keino hallita hankkeesta aiheutuvia haitallisia ympäristövaikutuksia
- Kompensatio on **hankkeesta vastaavan vapaaehtoinen (extra) toimenpide**, ei pohjaudu pakeroon tai velvoittavuuteen.

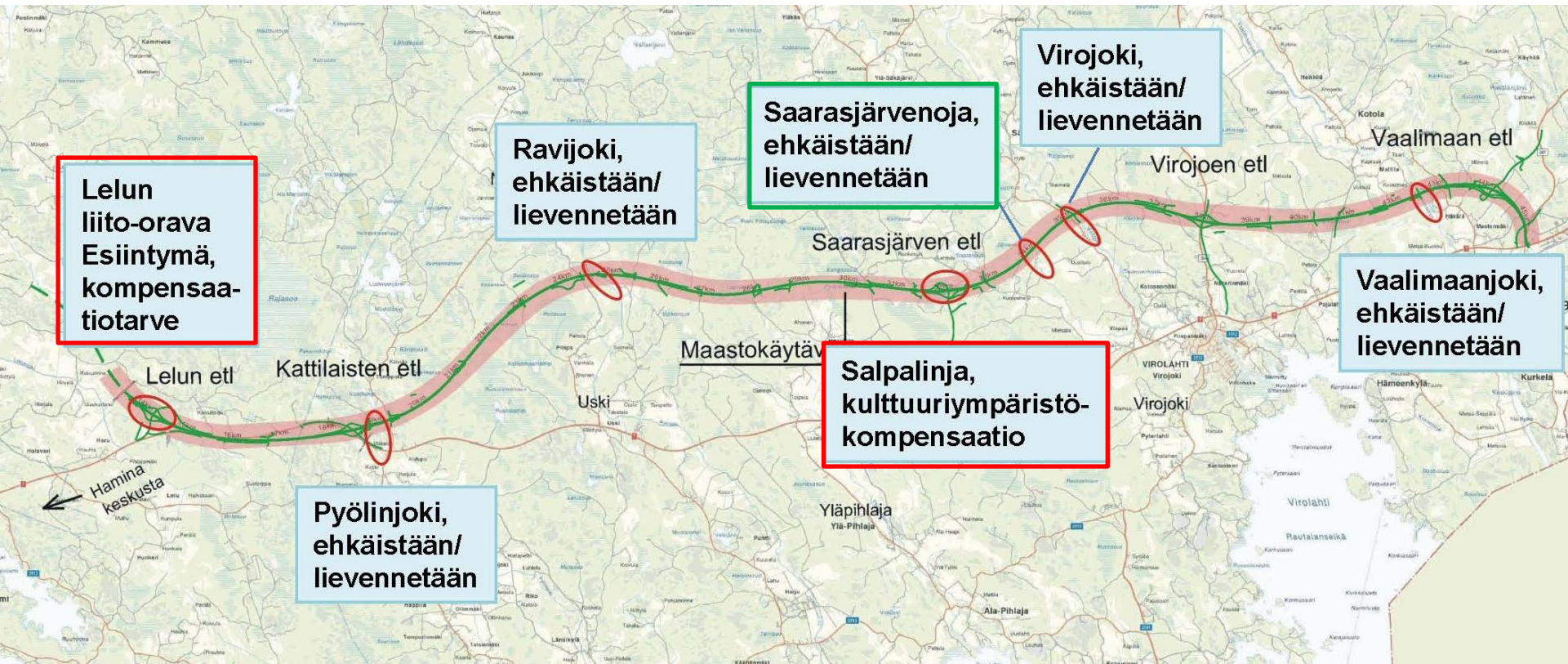
- Eri kompensatiotyyppejä:
 - Luontokompensaatiot
 - Vesistökompensaatiot
 - Sosiaaliset kompensaatiot
 - Maisemakompensaatiot
 - Kulttuuriympäristökompensaatiot
 - Ilmastokompensaatiot

E18 Hamina–Vaalimaa -tiehankkeessa suunnitellut kompensaatiot

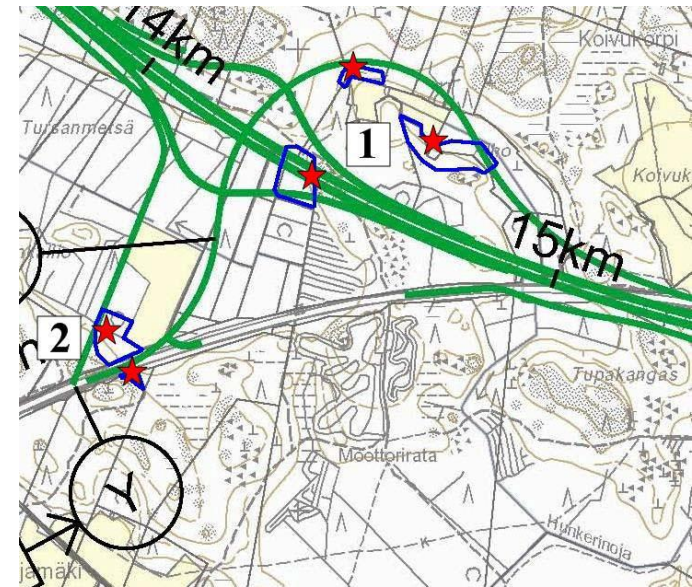
5

- Liito-oravan lisääntymis- ja levähdyspaikan häviämisen kompensoiminen perustamalla suojelualue
→ suotuisan suojelun tason säilyttäminen.
- Kulttuuriympäristökompensaatio (toimenpidekokonaisuus)
- Maanvaihtojärjestelyt (sosiaalinen kompensaatio).
- Vesistökompensaatioiden välttäminen

Lelun liito-orava

- liito-oravaesiintymä todennäköisesti häviää Lelun eritasoliittymän alle
- kompensatioksi liito-oravan elinympäristön suojelu:
 - alueen oltava riittävän suuri (vähintään n. 10 ha)
 - liito-oravalle sopivaa elinympäristöä
 - toimivat kulkuyhteydet muihin elinympäristöihin
- Miehikkälässä noin 11 km päässä tielinjasta löydettiin potentiaalinen 11 ha metsä, joka yksityisen omistuksessa.
- *Tienpitäjä tarvitsi erillisvaltuutuksen budjetissa, jotta voi käyttää väylänpidon rahoitusta luonnonsuojelualueen hankkimiseen. ELY-L, ELY-Y, LIVI, LVM ja YM puolsivat kompensatiota. Valtuutusta ei saatu.*
- *Kompensaatio ei toteudu.*

Kulttuuriympäristö- kompensaatiot

- Salpalinjan puolustusrakenteita häviää Hamina– Vaalimaa -hankkeen rakentamisen myötä Saarasjärven eteläpuolella. Lisäksi moottoritie katkaisee maakunnallisen virkistyspolun, Salpapolun.
- Kompensaationa suunniteltiin Salpalinjan tuhoutuvan osuuden korvaamista uuden polun rakentamisella sekä ottamalla puolustusrakenteita esille ympäristössä raivaamalla kasvillisuutta. Lisäksi rakennetaan pysäköintialue Vaahterikonkankaan sisääntuloyhteyden varteen, mikä parantaa alueen saavutettavuutta.
- *Kompensaatio toteutuu osin (n. 30 %). Suunnittelun loppusuoralla kaikilta yksityisiltä maanomistajilta ei saatukaan suostumusta puolustusrakenteiden esiin raivaamiseen. Yksityiset maanomistajat olisivat halunneet, että ko. alueet lunastetaan/ostetaan valtiolle/kunnalle. Budjettivaltuutuksen hakemista ts. ostamista ei harkittu.*

Vaihtomaakompensaatiot

- Vaihtomaakompensaatiolla tarkoitetaan tiealueeksi menetettävän maa-alueen korvaamista valtion tätä tarkoitusta varten hankkimalla vaihtomaalla.
 - Tilusvaihto on kiinteistötoimitus, jossa vaihdetaan eri kiinteistöihin kuuluvia alueita keskenään. Alueiden on oltava suunnilleen samanarvoiset ja mahdollinen arvoero on korvattava rahalla.
 - 79 ha vaihtomaata on ostettu vaihtomaaksi
 - alueiden myyjien kanssa on sovittu alueet ja hinnat, kaupat on hyväksytty Liikennevirastossa.
 - Vaihtomaiden kauppahinnat yhteensä n. 230 000 €
 - Lisäksi tilusjärjestelyjen kautta n. 5-10 ha maata järjestellään vaihtomaana ilman kiinteistökauppoja.
- **Kompensaatio toteutuu**

Johtopäätökset

- Kompensaation toteuttamiseen voi liittyä yllättäviä riskejä, joita ei suunnitteluvaiheessa välttämättä tunnisteta.
 - Tässä hankkeessa rahoituksen epääminen (VM) vesitti liito-oravakompensaation ja maanomistajien vastustus supisti merkittävästi kulttuuriympäristökompensaatiota.
- Ilman lainsäädännöllistä tukea/velvoitetta kompensaatioiden vieminen toteutukseen voi olla epävarmaa:
 - Kolmesta kompensaatiosta, joiden toteutus oli valmisteltu hyvin pitkälle, toteutuu alkuperäisessä muodossaan vain vaihtomaakompensaatiot (joka perustuu lakiin).
 - Maantielakiin maininta kompensaatiosta?
- Liito-orava-kompensaation peruste oli hankkeesta vastaavan vapaaehtoinen toimenpide, eikä pohjautunut paktoon tai velvoittavuuteen. Kompensaation toteutumattomuus aiheuttaa kuitenkin epävarmuutta hankkeen etenemisen suhteen, sillä kompensaatio on mainittu poikkeusluvassa.
- Kompensaatioita tärkeä pilotoida myös jatkossa
 - epäonnistumisista voi ottaa oppia!

Kiitos mielenkiinnosta!

Lisätietoja:

Maija Ketola p. 020 747 6131

Liisa Nyrölä p. 020 747 6193

etunimi.sukunimi@sito.fi

Ympäristösi parhaat tekijät

